

Kalajokilaakson Viuhka vieraslajien uhkat hallintaan -hanke

TEKLA 23.05.2024 § 50

135/02.05.01.02/2024

Pro Agria Oulu yhdessä Oulun ammattikorkeakoulun ja Metsäkeskuksen kanssa ovat valmistelleet EAKR-hanketta luontopohjaisista ratkaisuisista ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Kalajokilaakson osalta on erityisesti noussut esille vieraskasvilajien torjunta. Joissain kunnissa erityisesti jättiputki aiheuttaa haastetta, ja luultavasti laji on levinnyt myös alueen muissa kunnissa jokivarsilla. Myös jättipalsami ja lupiini leviävät vähitellen täälläkin.

Hankkeeseen suunnitellut toimenpiteet koskevat muun muassa kaupunkien ja taajamien lähialueiden metsien ilmastokestävää hoitoa, maa-ainesten ottoalueiden jälkihoitoa luontoystävällisin menetelmin ja ilmastonmuutoksen myötä yleistyvien vieraslajien torjuntaa. Lisäksi selvitetään, mitä jo olemassa olevaa avointa dataa, suunnittelutyökaluja ja menetelmiä voidaan hyödyntää ilmatoriskien arvioimisessa ja hallitsemisessa sekä toiminnan sopeuttamisessa muuttuvaan ilmastoon.

Hankkeessa kehitetään haitallisten vieraskasvilajien torjuntaa neljässä Kalajokilaakson kunnassa vuosina 2024-2026. Hankkeessa kumppaneina ja osarahoittajina ovat Nivalan, Ylivieskan ja Haapajärven kaupungit sekä Alavieskan kunta. Vieraslajit ovat ihmisen toiminnan mukana uusille alueille levinneitä eliölajeja. Haitalliset vieraslajit aiheuttavat haittaa uuden elinalueensa alkuperäislajistolle. EU:n vieraslajilainsäädäntö tuli Suomessa voimaan 2016. EU:n vieraslajilistalla ovat mm. jättiputket ja jättipalsami. Lisäksi on Suomen kansallinen vieraslajiluettelo, jossa ovat mm. komealupiini ja kurturuusu. Haitallisia vieraskasvilajeja ei saa kasvattaa ja maanomistajan tulisi poistaa ne maaltaan.

Hankkeen tavoitteena on luoda Kalajokilaakson kunnille toimintamalli haitallisten vieraskasvilajien torjuntaan ja kuriin saamiseksi. Tähän päästään yhteistyön ja tiedotuksen kehittämällä sekä torjuntakokeilujen ja torjuntatyön vaikuttavuuden arvioinnilla. Tavoitteena on myös testata, mitkä ovat tehokkaimmat keinot haitallisten vieraskasvilajien poistamiseksi alueilta, joissa ne ovat levinneet laajalle ja ongelmaksi. Hankkeessa testataan ammattimaisten torjuntatoimien vaikuttavuutta pilottikohteilla. Lisäksi halutaan parantaa asukkaiden ja toimijoiden tietoisuutta haitallisten vieraskasvilajien uhkista ja kannustaa heitä torjumaan vieraslajeja oma-aloitteisesti maillaan ja sovittaessa myös yhteisalueilla tai kuntien maalla.

Hankkeessa tehdään haitallisten vieraskasvilajien kartoitus neljän kunnan alueella vuonna 2024. Vieraskasvien torjuntamenetelmiä testataan pilottikohteilla. Menetelmiä voivat olla mm. kasvuston murskaus, peittäminen muovilla, erilaiset katemateriaalit, kuumavesikäsitteily, otsonivesi, liekitys, laidunnus ja pyrolyysineste. Myös maanomistajien neuvontaa vieraskasvien torjumiseksi tehdään. Tärkeää on myös asukkaiden tietoisuuden lisääminen haitallisista vieraskasveista. Asukkaita ja toimijoita kannustetaan torjuntatoimiin omilla kohteilla. Hankkeen päätösvuonna kootaan tulokset ja laaditaan kuntien yhteinen vieraskasvilajien torjuntasuunnitelma.

Hankkeen budjetti on 185 692 euroa. ELY-keskuksen Maaseuturahaston osuus on 95% ja loput 5% kerätään hankkeeseen osallistuvilta kunnilta.

Viuhka vieraslajien uhkat hallintaan Kalajokilaaksossa -hankkeen hankesuunnitelma oheisaineistona.

Valmistelija: Jouni Laajala p. 044-4456 147

Päätösehdotus

Haapajärven kaupunki lähtee mukaan kolmivuotiseen neljän kunnan yhteiseen Viuhka-hankkeeseen. Haapajärven kaupungin yhteyshenkilö hankkeessa on Miika Niskala. Kaupunki on hankkeen yhteistyökumppani ja em. yhteyshenkilön työaikaa käytetään hankkeen toimenpiteisiin. Näitä ovat mm. yhteiset palaverit, yhteydenpito, suunnittelu ja työnohjaus. Mikäli hanke saa rahoituspäätöksen, Haapajärven kaupungin osuus hankkeen rahoituksesta on 2000 euroa, ja se laskutetaan v. 2024: 600 euroa; v. 2025: 700 euroa ja v. 2026: 700 euroa.

Päätös

Hyväksyttiin.